

**HUMAN GROWTH & DEVELOPMENT
CONTENTS**

BLOCK 1 APPROACHES TO HUMAN DEVELOPMENT

Unit-1	Human Development as a Discipline	1
Unit-2	Concepts and Principles of Development	9
Unit-3	Developing Human Stages (Prenatal Development, Infancy, Childhood, Adolescence, Adulthood)	26
Unit-4	Nature vs Nurture	38
Unit-5	Domains of Human Development	45

BLOCK 2 THEORETICAL APPROACHES TO DEVELOPMENT

Unit-6	Cognitive and Social-Cognitive Theories	72
Unit-7	Psychosocial Theory	93
Unit-8	Psychoanalytic Theory	108
Unit-9	Ecological Theory	122
Unit-10	Holistic Theory of Development	131

BLOCK 3 THE EARLY YEARS

Unit-11	Prenatal Developments: Conception, Stages and influences on Prenatal Development	138
Unit-12	Birth and Neonatal Development	149
Unit-13	Milestones and Variations in Development	158
Unit-14	Environmental factors influencing Early Childhood Development	177
Unit-15	Role of play in enhancing Development	188

BLOCK 4 EARLY ADOLESCENCE

Unit-16	Physical, Social and Emotional Developments in Early Adolescence	199
Unit-17	Emerging capabilities across domains related to Cognition - Metacognition, Creativity, and Ethics	220
Unit-18	Issues related to Puberty	237
Unit-19	Gender and Development	255

BLOCK 5 TRANSITIONS INTO WELL-BEING

Unit-20	Formations of Identity and Self-concept	262
Unit-21	Emerging Roles and Responsibilities	277
Unit-22	Life Skills and Independent Living	287
Unit-23	Career Choices	301
Unit-24	Psychological well-being	309

B.Ed(SE) - (T)

విషయ సూచిక

		పేజీ నెం.
ఖండం-1	మానవ వికాస అభ్యసన రీతులు	1
భాగం-1	మానవ వికాసం - ఒక విజ్ఞానాంశం	2
భాగం-2	వికాస భావనలు, సూత్రాలు	10
భాగం-3	మానవ వికాసదశలు (జననపూర్వం, శైశవ, బాల్యం, కౌమార, పయోజన వికాసం)	22
భాగం-4	స్వభావం - పోషణ	32
భాగం-5	మానవ వికాస రంగాలు	38
ఖండం-2	వికాసం - సిద్ధాంత విధానాలు	39
భాగం-6	సంజ్ఞానాత్మక, సామాజిక - సంజ్ఞానాత్మక సిద్ధాంతాలు (పియాజె, వ్యోగోట్స్కీ, బ్రూనర్, ఇందూరాలు)	61
భాగం-7	మనోవిజ్ఞాన - సామాజిక సిద్ధాంతం (ఎరిక్ ఏరిక్సన్)	80
భాగం-8	మనోవిశ్లేషణ సిద్ధాంతం - సిగ్మండ్ ఫ్రాయిడ్	93
భాగం-9	జీవాచరణ సంబంధ సిద్ధాంతం (బ్రాన్ ఫ్రెన్ ట్రెన్సర్)	104
భాగం-10	వికాస పూర్ణ సిద్ధాంతం (స్ట్రెనర్)	110
ఖండం-3	వికాసంలో తొలి సంవత్సరాలు	116
భాగం-11	జననపూర్వ వికాసాలు; గర్భదారణ జనన పూర్వ వికాస దశలు, ప్రభావాలు	117
భాగం-12	జననం - నవజాత శిశు వికాసం	126
భాగం-13	వికాస మైలురాళ్ళు, వికాస నైవిధ్యాలు	134
భాగం-14	తొలి బాల్యదశ వికాసాన్ని ప్రభావితం చేసే పరిసర కారకాలు	150
భాగం-15	వికాసాన్ని బహుమదింప చేయడంలో క్రీడ అట పాత్ర	162
ఖండం-4	కౌమార ఆరంభ దశ	172

విషయ సూచిక

	పేజీ నెం.
ఖండం-1 మేధో నైకల్యం - గుర్తింపు అంచనా	1
భాగం-1 మేధోనైకల్యం - చారిత్రక దృక్పథాలు నిర్వచనాలు, హేతువులు, నివారణ, వర్గీకరణ మరియు లక్షణాలు, మదింపు	2-5
భాగం-2 అంచనా / పరీక్ష / మదింపు	41-52
భాగం-3 అంచనా రంగాలు / మదింపు రంగాలు	53-74
ఖండం-II అంచనా - అవసరాల గుర్తింపు	75
భాగం-4 పాఠశాల పూర్వ స్థాయి పాఠశాల స్థాయిలలో మదింపు అంచనా	76-83
భాగం-5 పాఠశాల దశలలో అంచనా సాధనాలు	84-93
భాగం-6 వయోజన మరియు ఔద్యోగిక స్థాయిలో అంచనా	94-113
ఖండం-III సమాచార సేవలు, ప్రత్యేక అవసరాలు	104
భాగం-7 నిబంధనలు, పథకాలు	107-111
భాగం-8 కుటుంబ అవసరాల అంచనా	112-130

VI
విషయ సూచిక

		పేజీ నెం.
ఖండం-1 :	దృష్టిలోపం-మానవ శరీరంలో కన్ను నిర్మాణం	1
భాగం-1 :	దృష్టిలోపం యొక్క నిర్వచనము మరియు మానవ శరీరంలో కన్ను నిర్మాణం	2-21
భాగం-2 :	దృశ్య బలహీనతలో రకములు మరియు కంటిలో లోపాలు	22- 41
భాగం-3 :	అంధత్వము - పర్యవసానాలు	42-54
ఖండం-2	దృష్టి నైకల్యం గల విద్యార్థుల అవసరాలు - అంచనా	55
భాగం -4	దృష్టి నైకల్యం గల విద్యార్థుల విద్యావసరాలు	56-64
భాగం-5	బాల్యదశలో దృష్టి నైకల్యం గల విద్యార్థులను గుర్తించుట	65- 85
భాగం-6	దృష్టి నైకల్యం గల విద్యార్థులను అంచనా వేయుట	86-100
ఖండం-3	దృష్టినైకల్యంతోపాటు బహుళనైకల్యాలు, అనుబంధ నైకల్యాలు కలిగిన పిల్లల గుర్తింపు-అంచనా	101
భాగం-7	దృష్టి నైకల్యం గల పిల్లలు మరియు అభ్యసన అవసరాల అంచనా	102-111
భాగం-8	దృష్టినైకల్యంతో పాటు బహుళ నైకల్యాలు కలిగిన పిల్లల ప్రాథమిక పరీక్ష, అనుబంధ నైకల్యాలు కలిగిన పిల్లల గుర్తింపు, మరియు అంచనా వేయుట	112-120

HI
విషయసూచిక

క్రమ సంఖ్య	ఖండం/భాగం	పేజీ. నం.
ఖండం - 1	: పూర్వ దశలో వినికీడి లోపాన్ని గుర్తించుట	1-36
భాగం - 1	: వ్యూహాలు మరియు అవసరాలు	2-12
భాగం - 2	: వినికీడి లోపాన్ని అంచనా వేయుట	13-25
భాగం - 3	: వినికీడి యంత్రము (ఆడియో మీటర్)	26-34
ఖండం - 2	: భాషణము, భాష - భావ ప్రసారము - అంచనా	37-87
భాగం - 4	: భాషణము - అంచనా	38-64
భాగం - 5	: భాష అంచనా	65-81
భాగం - 6	: భావ ప్రసారము - భాష అంచనా	82-87
ఖండం - 3	: విద్యా మదింపు పద్ధతులు	88-136
భాగం - 7	: విద్యా మదింపు	89-106
భాగం - 8	: విద్యా మదింపులో సాంకేతిక ఉపకరణాలు	107-139

విషయనూచిక

ఖండం/భాగం	పాఠ్యాంశం	పేజీ.నెం.
ఖండం- 1:	గణితశాస్త్ర స్వభావం	1
భాగం - 1:	గణితశాస్త్ర స్వభావము మరియు చరిత్ర	2
భాగం - 2:	గణితశాస్త్ర బోధన అభ్యసనంలో మనోవైజ్ఞానిక దృక్పథాలు	28
భాగం - 3:	గణితశాస్త్ర బోధనా ఉద్దేశ్యాలు మరియు బోధనా లక్ష్యాలు	35
భాగం - 4:	పాఠ్య పథకము - ప్రాముఖ్యత మరియు ముఖ్య సోపానాలు	52
ఖండం- 2:	గణితశాస్త్ర బోధన, అభ్యసన వ్యూహాలు	65
భాగం - 5:	గణిత బోధనా భావన మరియు గణిత బోధనా పద్ధతులు	66
భాగం - 6:	గణిత బోధనలో మెళకువలు	98
భాగం - 7:	వైకల్యాలు గల విద్యార్థులకు బోధించడం	108
భాగం - 8:	గణితశాస్త్రంలో కార్యక్రమాల నిర్వహణ	123
భాగం - 9:	మదింపు మరియు మూల్యాంకనం	149
భాగం - 10:	లోప నిర్ధారణ మూల్యాంకనం	165

55
విషయ సూచిక

	పేజీ నెం.
ఖండం - 1 సాంఘిక శాస్త్రము పరిధి మరియు వనరులు	1
భాగం - 1 సాంఘిక శాస్త్ర స్వభావము	2
భాగం - 2 బోధన ఉపకరణములు	14
ఖండం - 2 బోధన అభ్యసన ప్రక్రియలో ప్రణాళిక మరియు పథకము	27
భాగం - 3 విద్యా ప్రణాళిక అభివృద్ధి	28
భాగం - 4 బోధన అభ్యసన ప్రక్రియ పథకము	39
ఖండం - 3 సాంఘిక శాస్త్ర ఉపగమాలు / కేస్ స్టడీ	69
భాగం - 5 ఉపగమాలు	70
భాగం - 6 కేస్ స్టడీ	87
ఖండం - 4 సాధనము మరియు సాంకేతికతలు - అంచనా	94
భాగం - 7 మూల్యాంకనము	95
భాగం - 8 ప్రతిబింబ అభ్యాసకుడిగా సాంఘిక శాస్త్ర ఉపాధ్యాయుడు	112

TELUGU

విషయ సూచిక

	పేజీ No.	
అంశ-1	అం - అక్షరములు	1
అంశ-1	అం - పాఠ్యం	2
అంశ-2	అక్షరములు, అక్షరముల పేర్లు, అక్షరముల వ్రాసే పాఠ్యం	13
అంశ-2	అక్షరములు - అక్షరముల పేర్లు	88
అంశ-3	అక్షరములు - అక్షరముల పేర్లు	89
అంశ-4	అక్షరములు - అక్షరముల పేర్లు	117
అంశ-5	అక్షరముల పేర్లు, అక్షరముల పేర్లు	129
అంశ-6	అక్షరముల పేర్లు, అక్షరముల పేర్లు	150
అంశ-6	అక్షరముల పేర్లు	151
అంశ-7	అక్షరముల పేర్లు	203
అంశ-8	అక్షరముల పేర్లు - అక్షరముల పేర్లు	224
అంశ-9	అక్షరముల పేర్లు, అక్షరముల పేర్లు	259
అంశ-9	అక్షరముల పేర్లు	260
అంశ-10	అక్షరముల పేర్లు	285

विषय कोड : B.Ed. SE - A5 H

हिंदी भाषा शिक्षण

विषय सूची

क्रम	शीर्षक	पृष्ठ संख्या
खंड - कहिंदी भाषा और साहित्य का विकास		1 - 66
1	हिंदी भाषा का विकास	2 - 17
2	अहिंदी क्षेत्रों में हिंदी शिक्षण	18 - 34
3	हिंदी पद्य साहित्य का सामान्य परिचय	35 - 57
4	हिंदी गद्य साहित्य का सामान्य परिचय	58 - 66
खंड - खभाषा और उसके अंग		67 - 127
5	भाषा की प्रकृति और स्वरूप	68 - 76
6	ध्वनि व वर्ण	77 - 85
7	शब्द	86 - 117
8	वाक्य	118 - 127
खंड - गभाषा कौशल और उनका विकास		128 - 230
9	भाषा कौशलों का स्वरूप	129 - 146
10	न्यूनतम अधिगम कौशल	147 - 193
11	भाषा शिक्षण का आधार	194 - 217
12	शैक्षिक एवं शिक्षण उद्देश्य	218 - 230
खंड - घविविध विधाओं का शिक्षण		231 - 350
13	हिंदी साहित्य की विविध विधाएँ	232 - 238
14	कविता शिक्षण	239 - 259
15	गद्य विधाओं का शिक्षण	260 - 346
16	पाठ योजना	347 - 350
खंड - ङ शिक्षा समितियों के सुझाव और मूल्यांकन प्रक्रिया		351 - 403
17	शिक्षा समितियों में भाषा शिक्षण	352 - 358
18	राष्ट्रीय एवं राज्य पाठ्यचर्या की रूपरेखा	359 - 369
19	विशिष्ट बालकों की शिक्षा	370 - 389
20	मूल्यांकन	390 - 403
संदर्भ ग्रंथ सूची		404- 404
MODEL EXAMINATION QUESTION PAPER		405-405

Pedagogy

**UNIT-1 PRINCIPLES OF LANGUAGE TEACHING,
LANGUAGE PROFICIENCY : BASIC INTERPERSONAL
COMMUNICATION SKILLS (BICS) AND COGNITIVE
ACADEMIC LANGUAGE PROFICIENCY (CALP)**

Structure

- 1.0 Introduction
- 1.1 Objectives
- 1.2 Nature of Language
- 1.3 Principles of Language Teaching
 - 1.3.1 Language Acquisition Versus Language Learning
 - 1.3.2 Second Language Acquisition (SLA)
 - 1.3.3 Second Language Learning (SLL)

Check your progress-1

- 1.4 Schools of Thoughts
 - 1.4.1 Behaviourism
 - 1.4.2 Cognitivism
 - 1.4.3 Innatism
 - 1.4.4 Interactionism/Constructivism
- 1.5 Theories of Learning and Teaching
 - 1.5.1 Jean Piaget
 - 1.5.2 Noam Chomsky
 - 1.5.3 Lev Vygotsky
 - 1.5.4 Stephen Krashen

Check your progress -2

- 1.6 Factors Affecting Language Learning
 - 1.6.1 Physical Factors
 - 1.6.2 Psychological Factors
 - 1.6.3 Social Factors
- 1.7 Translation in Language Learning
- 1.8 Collaboration in Language Learning
- 1.9 Language Proficiency (BICS/CALP)

Check your progress -3

- 1.10 Summary
- 1.11 Check Your Progress - Model Answers
- 1.12 Assignment
- 1.13 Points for Discussion and Clarification
 - 1.13.1 Points for Discussion
 - 1.13.2 Points for Clarification